



Datum:
2022-11-15
Diarienummer:
MN-2022-9160

Yttrande

Kommunfullmäktige

Yttrande över motion av Gunilla Ryd (V) om Marina kolonilotter [STK-2022-1093]

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har till miljönämnden översänt en motion om marina kolonilotter. I motionen föreslås det att ett projekt kring marina kolonilotter ska initieras någonstans i Malmös kustområde. Förutsättningarna för odling av marina arter i Öresunds brackvatten är begränsade jämfört med till exempel västkusten då vattnet har en lägre salthalt. Miljönämnden anser inte att förutsättningarna i Malmö är de rätta för att anlägga marina kolonilotter och föreslår därför kommunfullmäktige att avslå motionen.

Yttrande

Bakgrund

En marin kolonilott är en lokal där det bedrivs småskalig odling eller förvaring av marina råvaror för hushållsbehov. De jämförs ibland med växthus eller trädgårdsland men med den viktiga skillnaden att odlandet sker med hjälp av en sorts odlingsrigg som ett rep eller en ställning alternativt genom plantering av växter i bottensedimentet. Odlingarna kräver ingen tillförsel av näringsämnen och inte heller bevattning av självskrivna skäl. Precis som med kolonilotter på land är grundtanken med marina kolonilotter att det är privatpersoner eller ideella föreningar som sköter anläggningarna och tar del av eventuell skörd.

Precis som det framförs i motionen kan marina kolonilotter, utöver att producera livsmedel, beroende på utformning bidra till en förbättrad lokal vattenkvalitet samt till att stärka den biologiska mångfalden genom att erbjuda ytor för fastsittande arter att etablera sig på. De kan även bidra till en ökad kunskap om och engagemang för den lokala havsmiljön i Malmö.

Tidigare försök i Sverige

Marina kolonilotter för enskilt bruk är ett relativt nytt fenomen i Sverige och än så länge har endast ett mindre antal pilotanläggningar installerats på ett fåtal orter på väst- och ostkusten.

Ett av de mer uppmärksammade försöken har gjorts i ett projekt lett av Tjärnö marina laboratorium vid Göteborgs universitet, finansierat av Interreg Sverige-Norge. Projektet syftade till att klargöra förutsättningarna för att etablera en marin kolonilott i havet i Sverige. Inom projektet gjordes ett praktiskt försök med anläggande och test av en odling för alger, blåmusslor och ostron samt förvaring av infångade krabbor och snäckor. Det gjordes även en genomlysning av vilka tillstånd som krävs samt kostnader och handläggningstider för dessa tillstånd. Projektets slutrapport biläggs till denna tjänsteskrivelse.

Ett annat, mindre, projekt med marina kolonilotter genomförs av Kiviks byalag med stöd av Sparbanken Syds stiftelse. Projektet fokuserar på folkbildning för att öka engagemanget för vattenkvaliteten i Hanöbukten genom anläggandet av kolonilotter.

Tidigare försök i Malmö

Malmö stad har erfarenhet av marina odlingar i större skala och har mellan åren 2009–2015 testat olika typer av blåmusselodlingar utanför Ribersborg och utanför Spillepengen i Lomma kommun. Odlingarna utanför Ribersborg har varit placerade i ett område på ca 200 x 300 meter särskilt inrättat för detta ändamål. De olika projekten, som fått stöd från Länsstyrelsen Skåne och EU:s miljövårdsfond Life, har visat på att det är möjligt att odla blåmusslor i Malmös havsområde men att musslornas tillväxt är väldigt låg. Öresund är inte heller ett utpekade område för musselodling vilket innebär att det i dagsläget inte är tillåtet att använda dessa odlade musslor kommersiellt. De musslor som skördades inom dessa projekt gick till biogasproduktion samt till utplacering vid dykplatsen utanför Ön i Limhamn. 2017 sålde Malmö stad de kvarvarande musselodlingsriggarna till Marint kunskapscenter som även testat att använda dem för algodling.

Förutsättningar för kolonilotter i Malmö

Förutsättningarna för odling av marina arter i Öresunds brackvatten är begränsade jämfört med till exempel västkusten då vattnet har en lägre salthalt. Detta innebär att marina arter som blåmusslor, sjöpungrar och tång har en lägre tillväxttakt i Öresund än i andra områden och således tar längre tid att växa till innan de är stora nog att skörda. Beroende på vilka arter som är tänkta att odlas på kolonilotter i Malmö kan tiden från iordningställande/ plantering till skörd uppgå till flera år. Samtidigt är underhållsbehovet för alla typer av konstruktioner i havet högt jämfört med landbaserade konstruktioner. Det är osäkert om det finns ett tillräckligt stort intresse bland tillräckligt många malmöbor för att ett system med marina kolonilotter i Malmö ska bli lyckat.

Vad gäller placering av marina kolonilotter i Malmö bör hamnområdena och kanalerna anses olämpliga på grund av pågående utsläpp av dag- och spillvatten samt historiska föroreningar i sedimenten. Vid tidigare försök med blåmusselodlingar utanför kusten i Malmö utgjorde de starka strömmarna en stor utmaning med stora skador på odlingsriggarna som följd. Musselodlingarna fick slutligen placeras drygt två meter under vattenytan och allt underhållsarbete behövde utföras av yrkescertifierade dykare. Mindre marina kolonilotter skulle därför behöva placeras mer skyddat, närmare kusten.

Pedagogiska vinster med marina kolonilotter

Utöver att producera livsmedel kan marina kolonilotter ha ett rent pedagogiskt syfte då det kan leda till ett ökat intresse för Malmös havsmiljö och en bättre förståelse för de ekosystemtjänster som havet i Malmö kan erbjuda. Malmö stad driver i dag, genom Marinpedagogiskt center, flera olika projekt med samma syfte och eventuellt skulle marina kolonilotter kunna utgöra ett komplement till dessa.

Tillstånd

Att anlägga och driva en marin kolonilott är tillståndspliktigt och det görs ingen skillnad på mindre odlingar för hushållsbruk och större kommersiella vattenbruk. Oavsett var en marin kolonilott placeras krävs ett odlingstillstånd och en anmälan om vattenverksamhet. Om en odling ska användas i kommersiellt syfte kan det även krävas ytterligare tillstånd beroende på vilka arter som avses odlas. Beroende på placering kan det även bli aktuellt med strandskyddsdispens och/ eller ändring av gällande detaljplaner.

Marint Kunskapscenter status som ekonomisk förening

I motionen hänvisas det till Marint kunskapscenter och att ett eventuellt projekt skulle initieras tillsammans med dem. Det bör förtydligas att Marint kunskapscenter är en privat ekonomisk förening och således inte underställd kommunfullmäktige. Marint kunskapscenter arbetar idag på uppdrag av Malmö stad med att driva Marinpedagogiskt center på Ribersborgsstranden men det uppdraget innefattar inte denna typ av projekt.

Slutsats

Miljönämnden anser att motionären lyfter ett intressant initiativ men att förutsättningarna inte är de rätta för att inleda ett projekt om etablering av marina kolonilotter i Malmö. Miljönämnden föreslår därför kommunfullmäktige att avslå motionen med hänvisning till vad som framförts i ärendet.

Ordförande

Simon Chrisander

Nämndsekreterare

Douglas Truedsson
